

32003R1228

L 176/1

EUROOPA LIIDU TEATAJA

15.7.2003

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 1228/2003,
26. juuni 2003,
milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriülese elektrikaubanduses
(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽²⁾

olles konsulteerinud regioonide komiteega,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta ⁽⁴⁾ on oluline samm elektri siseturu väljakujundamise suunas.

(2) Euroopa Ülemkogu kutsus Lissaboni 23. ja 24. märtsi 2000. aasta istungil üles võtma kiiresti tarvitusele abinõud siseturu väljakujundamiseks nii elektri- kui gaasimajanduses ning kiirendama liberaliseerimist kõnealustes sektorites, et saavutada täielikult toimiv siseturg nendes valdkondades.

(3) Toimiva elektri siseturu loomist tuleks soodustada elektrikaubanduse intensiivistamise teel, mis on teiste majandusharudega võrreldes praegu vähe arenenud.

(4) Tagamaks tõhusat juurdepääsu piiriülesteks tehinguteks vajalikele põhivõrkudele tuleks piiriülese tarifitseerimise ning kasutusel olevate ühendusvõimsuste jaotamise suhtes kehtestada õiglased, kulusid kajastavad, läbipaistvad ja vahetult kohaldatavad eeskirjad, mis võtaksid arvesse struktuuriliselt võrreldavate alade efektiivsete võrguettevõtjate võrdlemise tulemusi ning täiendaksid direktiivi 96/92/EÜ sätteid.

(5) Energianõukogu esitas oma 30. mai 2000. aasta otsustes üleskutse, et komisjon, liikmesriigid, riikide reguleerivad asutused ja valitsused tagaksid ülekoormuste juhtimise meetmete rakendamise õigel ajal ning võtaksid koostöös Euroopa Põhivõrguettevõtjate Liiduga kiiresti kasutusele kindla, pikemaks ajaks ettenähtud tarifitseerimissüsteemi, mis annab turul osalejatele kulude jaotamist kajastavaid asjakohaseid signaale.

(6) Energiaturgude liberaliseerimise olukorda käsitlevas 6. juuli 2000. aasta resolutsioonis komisjoni teise ettekande kohta pidas Euroopa Parlament vajalikuks, et liikmesriikides oleksid võrkude kasutamise tingimused, mis ei takista piiriülest elektrikaubandust, ning soovitas komisjonil esitada konkreetseid ettepanekud kõigi praeguste ühendusesisese kaubanduse tõkete ületamiseks.

(7) On oluline, et Euroopa elektrisüsteemi kuuluvad kolmandad riigid täidavad käesoleva määrusega ettenähtud eeskirju ning käesoleva määruse alusel vastuvõetud suuniseid, et suurendada siseturu tõhusat toimimist.

(8) Käesolev määrus peaks sätestama kõik tarifitseerimise ja võimsuste jaotamise aluspõhimõtted ning suuniste kasutuselevõtu, mis muudab asjakohased põhimõtted ja meetodid veelgi üksikasjalikumaks ning võimaldab kiiret kohan-damist muutunud olukordadega.

⁽¹⁾ EÜT C 240 E, 28.8.2001, lk 72 ja EÜT C 227 E, 24.9.2002, lk 440.

⁽²⁾ EÜT C 36, 8.2.2002, lk 10.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 13. märtsi 2002. aasta arvamus (EÜT C 47 E, 27.2.2003, lk 379), nõukogu 3. veebruari 2003. aasta ühine seisukoht (EÜT C 50 E, 4.3.2003, lk 1) ja Euroopa Parlamendi 4. juuni 2003. aasta otsus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽⁴⁾ EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20.

- (9) Avatud, konkurentsile rajatud turul peaksid nende põhi-võrkude ettevõtjad, millest piiriüleised elektrivõod pärinevad, ja nende põhivõrkude ettevõtjad, milles kõnealused elektrivõod lõpevad, hüvitama põhivõrkude ettevõtjatele kulutused seoses piiriüleste elektrivõrkude vastuvõtuga nendele kuuluvate võrkude kaudu.
- (10) Põhivõrguettevõtjate vahelisest hüvitismehhanismist tulenevad maksed ja laekumised tuleks siseriiklike võrgutariifide kehtestamisel arvesse võtta.
- (11) Võrgule piiriülese juurdepääsu eest tegelikult makstav summa võib märkimisväärselt kõikuda, sõltudes asjaomastest põhivõrguettevõtjatest ning liikmesriikides kohaldatud tarifitseerimissüsteemi struktuurilistest erinevustest. Seetõttu on vaja teatavat ühtlustamist, et vältida moonutuste tekkimist kaubanduses.
- (12) Oleks vaja nõuetekohast pikaajaliste asukohasignaali süsteemi, mille aluseks on põhimõte, et võrgule juurdepääsutasud peaksid kajastama asjaomase piirkonna elektrienergia tootmise ja tarbimise bilanssi tootjate ja/või tarbijate võrgule juurdepääsutasude diferentseerimise põhjal.
- (13) Vahemaapõhiste tariifide või ainult eksportijate või importijate poolt makstavate eritariifide (kui kasutatakse asukohasignaale) kohaldamine lisaks siseriiklikule võrgule juurdepääsu eest makstavale üldisele tasule ei oleks asjakohane.
- (14) Tõhusa konkurentsi eeltingimuseks siseturul on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad tasud võrgu, sealhulgas põhivõrkude ühendusliinide kasutamise eest. Kõnealuste liinide olemasolevad võimsused peaksid olema nii suured kui võrgu turvalise talitluse ohutusnormid võimaldavad.
- (15) Oluline on vältida konkurentsi moonutamist, mis tuleneb sellest, et põhivõrguettevõtjad liikmesriikides kasutavad erinevaid ohutus-, talitlus- ja planeerimismisme. Peale selle peavad olemasolevad edastamisvõimsused ning neid mõjutavad ohutus-, planeerimis- ja talitlusnormid olema turuosalistele läbipaistvad.
- (16) Ülekoormuste juhtimisest saadud tulude kasutamine peaks toimuma eeskirjade kohaselt, välja arvatud juhul, kui asjakohase võrkudevahelise ühenduse eri laad õigustab erandit kõnealustest eeskirjadest.
- (17) Ülekoormuse probleeme peaks saama käsitleda mitmel viisil, kuni kasutatud meetodid annavad põhivõrguettevõtjatele ja turuosalistele õigeid hinnasignaale ning tuginevad turumehhanismidele.
- (18) Tagamaks siseturu tõrgeteta toimimist tuleks ette näha kord, mis võimaldaks komisjonil vastu võtta otsuseid ja suuniseid, mis muu hulgas puudutavad tarifitseerimist ja võimsuse jaotamist, ning samal ajal tagada vajaduse korral Euroopa assotsiatsioonide kaudu liikmesriikide reguleerivate asutuste osalemine kõnealuses protsessis. Reguleerivate asutustel koos muude asjaomaste asutustega liikmesriikides on täita oluline osa elektrienergia siseturu nõuetekohasel toimimisel.
- (19) Liikmesriikidel ja kompetentsetel siseriiklikel asutustel peaks olema kohustus anda komisjonile asjakohast teavet. Komisjon peaks sellist teavet käsitlema konfidentsiaalsena. Komisjonil peaks vajaduse korral olema võimalus nõuda asjakohast teavet vahetult asjaomaselt ettevõtjalt, tingimusel et kompetentseid siseriiklikke asutusi teavitatakse.
- (20) Siseriiklikud reguleerivad asutused peaksid tagama käesolevas määruses sisalduvate eeskirjade ja käesoleva määruse alusel vastuvõetud suuniste täitmise.
- (21) Liikmesriigid peaksid kehtestama eeskirjad karistuste kohta käesoleva määruse sätete rikkumiste eest ja tagama nende eeskirjade rakendamise. Need karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
- (22) Kuna kavandatava meetme eesmärki, milleks on kehtestada piiriülese elektri-kaubanduse ühtlustatud raamistik, ei suuda liikmesriigid saavutada ning seetõttu on eesmärk meetme ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks.
- (23) Käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused, ⁽¹⁾

⁽¹⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Sisu ja reguleerimisala

Käesoleva määruse eesmärk on kehtestada piiriülest elektrikaubandust käsitlevad õiglased eeskirjad ning suurendada sel viisil konkurentsi elektri siseturul, võttes arvesse siseriiklike ja piirkondlike turgude eripära. See eeldab piiriüleste elektrivoogude hüvitamise korra sisseseadmist, ühtlustatud põhimõtete kehtestamist seoses piiriüleste ülekandetasudega ning olemasolevate ühendusvõimsuste jaotamist siseriiklike põhivõrkude vahel.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesoleva määruse kohaldamisel kehtivad mõisted, mis on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiivi 2003/54/EÜ (millega sätestatakse elektrienergia siseturu ühiseeskirjad ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ)⁽¹⁾ artiklis 2, välja arvatud mõiste "võrkudevaheline ühendus", mis asendatakse järgmisega:

võrkudevaheline ühendus – ülekandeliin, mis kulgeb või ulatub üle liikmesriikidevahelise piiri ning ühendab kõnesolevate liikmesriikide siseriiklikud põhivõrgud.

2. Kohaldatakse ka järgmisi mõisteid:

- a) reguleerivad asutused – direktiivi 2003/54/EÜ artikli 23 lõikes 1 nimetatud reguleerivad asutused;
- b) piiriülene elektrivoog – füüsiline elektrienergia voog liikmesriigi põhivõrgus, mille tekitab väljaspool liikmesriiki asuvate tootjate ja/või tarbijate tegevuse mõju selle liikmesriigi põhivõrgule. Kui kahe või enama liikmesriigi põhivõrgud moodustavad täielikult või osaliselt ühe juhtploki osa, loetakse artiklis 3 nimetatud põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitismehhanismiga seoses juhtplokki tervikuna ühe asjaomase liikmesriigi põhivõrgu osaks, et juhtplokis kulgevaid elektrivoogusid ei saaks lugeda piiriülesteks voogudeks, mille puhul tuleb maksta hüvitust artikli 3 alusel. Asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused võivad otsustada, millise liikmesriigi osaks asjaomastest liikmesriikidest juhtplokki tervikuna loetakse;

c) ülekoormus – olukord, milles siseriiklike põhivõrkude vaheline ühendus ei suuda asjaomaste võrkudevaheliste ühenduste ja/või siseriiklike põhivõrkude võimsuse puudumise tõttu mahutada kõiki tegelikke elektrivooge, mis turuosalisel rahvusvahelise kaubanduse raames nõuavad;

d) deklareeritud eksport – elektrienergia lähetamine ühe liikmesriigi territooriumil kokkuleppe kohaselt, mille alusel teine liikmesriik või kolmas riik võtab samal ajal vastu vastava koguse elektrienergiat (deklareeritud import);

e) deklareeritud transiit – elektrienergia "deklareeritud eksport", mille puhul tehingu ettenähtud kulg hõlmab riigi territooriumi, mis ei ole seotud elektrienergia lähetamise ega vastava koguse samaaegse vastuvõtuga;

f) deklareeritud import – elektrienergia vastuvõtt liikmesriigi või kolmanda riigi territooriumil samaaegselt elektrienergia lähetamisega (deklareeritud eksport) teises liikmesriigis;

g) uus võrkudevaheline ühendus – käesoleva määruse jõustumise päevaks lõpetamata võrkudevaheline ühendus.

Artikkel 3

Põhivõrguettevõtjate vaheline hüvitismehhanism

1. Põhivõrguettevõtjatele hüvitatakse kulud, mis tekivad piiriüleste elektrivoogude ülekandmisel nendele kuuluvate võrkude kaudu.

2. Lõikes 1 nimetatud hüvitust maksavad need siseriiklike põhivõrkude ettevõtjad, kelle võrkudest piiriülesed elektrivood pärinevad ja need võrguettevõtjad, kelle võrkudes kõnealused elektrivood lõpevad.

3. Kompenseerivad maksed tehakse korrapäraselt teatava määrdunud ajavahemiku eest. Kompenseerivaid makseid korrigeeritakse vajaduse korral tagantjärele vastavalt tegelikele kuludele.

Esimene kompenseerivate maksete tähtaeg määratakse kindlaks artiklis 8 nimetatud suunistes.

4. Komisjon otsustab väljamakstavate kompenseerivate maksete suuruse üle artikli 13 lõikes 2 nimetatud korra kohaselt.

5. Ülekantavate piiriüleste elektrivoogude suurus ning siseriiklikest põhivõrkudest pärinevate ja/või kõnealustes võrkudes lõppevate piiriüleste elektrivoogude suurus määratakse kindlaks teatava ajavahemiku jooksul tegelikult mõõdetud füüsiliste elektrivoogude põhjal.

⁽¹⁾ ELT L 176, 15.7.2003, lk 37

6. Piiriüleste elektrivoogude ülekandekulud määratakse kindlaks ettemääratud pikaajaliste keskmiste lisakulude põhjal, kusjuures võetakse arvesse kaod, investeeringud uude infrastruktuuri ning asjakohane osa infrastruktuuriga seotud olemasolevatest kuludest, niivõrd kui infrastruktuuri kasutatakse piiriüleste elektrivoogude edastamiseks, ning eriti võetakse arvesse vajadust tagada varustuskindlus. Kulude kindlaksmääramisel kasutatakse tunnustatud standardile vastavaid kuluarvestuse viise. Kasu, mis võrk saab piiriüleste elektrivoogude ülekandmisest, võetakse arvesse ja vähendatakse saadavat hüvitust.

Artikkel 4

Võrkudele juurdepääsu tasud

1. Võrguettevõtjate poolt kehtestatud võrkudele juurdepääsu tasud peavad olema läbipaistvad, võtma arvesse võrgu turvalisuse vajadust ning kajastama tegelikke kulusid, niivõrd kui need vastavad efektiivse ja võrreldava struktuuriga võrguettevõtja kuludele, ning ei tohi olla kedagi diskrimineerivad. Kõnealused tasud ei tohi olla vahemaapõhised.

2. Tootjalt ja tarbijalt ("koormus") võib võtta võrkudele juurdepääsu tasu. Osa, mille tasuvad võrkudele juurdepääsu tasude kogusummast tootjad, on väiksem kui tarbijate makstav osa, kui vajaduse tõttu asjakohaste ja tõhusate asukohasignaali järele ei ole ette nähtud teisiti. Vajaduse korral annab tootjatele ja/või tarbijatele kehtestatud tariifide tase asukohasignaale Euroopa tasandil ning võtab arvesse võrgukaod ja tekkinud ülekoormuse ning infrastruktuuriga seotud investeerimiskulud. See ei takista liikmesriikidel andmast asukohasignaale oma territooriumil ega kohaldamast mehhanisme tagamaks, et tarbijate ("koormus") makstavad võrkudele juurdepääsu tasud oleksid kogu liikmesriigi territooriumil ühesugused.

3. Võrgutasude kehtestamisel võetakse arvesse järgmist:

- maksed ja laekumised, mis tulenevad põhivõrguettevõtjate vahelisest hüvitusmehhanismist,
- tegelikult tehtud ja laekunud maksed ning maksed tulevaste ajavahemike eest, mis on arvestatud möödunud ajavahemike põhjal.

4. Tingimusel et kasutatakse asjakohaseid ja tõhusaid asukohasignaale lõike 2 kohaselt, ei olene tootjatele ja tarbijatele kaubandusliku kokkuleppega ettenähtud juurdepääsutasud elektri siht-ega päritoluriigist. See ei piira deklareeritud ekspordi- ja deklareeritud imporditasude kohaldamist, mis tulenevad artiklis 6 nimetatud ülekoormuse juhtimisest.

5. Deklareeritud elektritransiidid üksiktehingutelt ei võeta võrgutasu.

Artikkel 5

Teabe esitamine ühendusvõimsuste kohta

1. Põhivõrguettevõtjad võtavad kasutusele kooskõlastamis- ja teabevahetussüsteemid, mis tagavad võrkude turvalisuse ülekoormuse juhtimisel.

2. Põhivõrguettevõtjate ohutus-, talitus- ja planeerimisnormid avalikustatakse. Avaldatav teave sisaldab üldist kava kogu edastamisvõimsuse ja võrgu läbilaskevõime piiri arvutamiseks võrgu elektriliste ja füüsiliste näitajate põhjal. Kavad esitatakse heakskiitmiseks reguleerivatele asutustele.

3. Põhivõrguettevõtjad avaldavad iga päev kalkultatsiooni kasutusele oleva edastamisvõimsuse kohta, tuues esile kõik juba reserveeritud edastamisvõimsused. Kõnealust teavet antakse kindlaksmääratud vaheaegadega enne edastamispäeva ning selles esitatakse igal juhul eeloleva nädala ja kuu kalkultatsioon ning olemasoleva võimsuse edastatava osa eeldatav kogus.

Artikkel 6

Ülekoormuse juhtimise põhialused

1. Võrgu ülekoormuse käsitlemisel kasutatakse mittediskrimineerivale turule rajanevaid lahendusi, mis annavad tõhusaid hinnasignaale asjaomastele turuosalistele ja põhivõrguettevõtjatele. Võrgu ülekoormusega seotud küsimuste lahendamisel eelistatakse muid kui tehingul põhinevaid meetodeid, mille puhul ei tehta valikut üksikute turuosaliste lepingute vahel.

2. Tehingu piiramist kasutatakse ainult eriolukordades, kui põhivõrguettevõtja peab toimima kiiresti ning edasisaatmine ega vahetuskaua tegemine ei ole võimalik. Iga sellist menetlust kohaldatakse mittediskrimineerivalt.

Turuosalistele, kellele on eraldatud võimsus, hüvitatakse kõik piirangud, kui tegemist ei ole vääramatu jõuga.

3. Turuosalistele tehakse kättesaadavaks piiriüleseid elektrivooge mõjutavate ühenduste ja/või põhivõrkude maksimaalne võimsus, kusjuures peetakse kinni võrgu turvalisusega seotud ohutusnormidest.

4. Turuosalistel teatavad asjaomastele põhivõrguettevõtjatele mõistliku aja jooksul enne asjakohast täitmisejärku, kas nad kavatsevad kasutada eraldatud võimsust. Iga kasutamata jääv võimsus suunatakse turule tagasi avatud, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil.

5. Tehniliste võimaluste piires tasakaalustavad põhivõrguettevõtjad ülekooormusega võrkudes vastassuunas kulgevate elektrivoolude võimsusnõuded, et ära kasutada liini maksimaalne võimsus. Võrgu turvalisust täiel määral silmas pidades ei keelduta kunagi ülekooormust vähendavatest tehingutest.

6. Ühenduste jaotamisest tulenevad tulud kasutatakse ühel või mitmel järgmisel eesmärgil:

- a) eraldatud võimsuse tegeliku kättesaadavuse tagamine;
- b) võrguinvesteeringud ühendusvõimsuste säilitamiseks või suurendamiseks;
- c) sissetulek, mis reguleerivad asutused võtavad arvesse võrgutariifide arvutamise meetodika kinnitamisel ja/või tariifide muutmise vajadust hinnates.

Artikkel 7

Uued võrkudevahelised ühendused

1. Uute alalisvooluvõrkude vaheliste ühendustega seoses võib taotluse korral anda erandi käesoleva määruse artikli 6 lõike 6 sätetest ning direktiivi 2003/54/EÜ artiklist 20 ja artikli 23 lõigetest 2, 3 ja 4 järgmiste tingimuste kohaselt:

- a) investeering peab suurendama konkurentsi elektritarnete alal;
- b) investeeringuga seotud riskiastmele vastavalt jääks investeering tegemata, kui erandit ei anta;
- c) võrkudevahelise ühenduse omanik peab olema füüsiline või juriidiline isik, kes toimib vähemalt õigusliku vormi poolest eraldi võrguettevõtjatest, kelle võrkudesse kõnealune ühendus tehakse;
- d) kõnealuse ühenduse kasutajatelt nõutakse sisse tasud;
- e) alates direktiivi 96/92/EÜ artiklis 19 nimetatud turu osalisest avanemisest ei ole üheltki tasukomponendilt sisse nõutud

ühtegi osa ühenduse kapitali- ega tegevuskuludest, mis on tehtud ühendusega seotud põhi- või jaotusvõrkude kasutamiseks;

- f) erand ei kahjusta konkurentsi, elektri siseturu tõhusat toimimist ega reguleeritud võrgu toimimist, millega ühendus on liidetud.

2. Lõiget 1 kohaldatakse erandjuhtudel ka vahelduvvooluvõrkude vaheliste ühenduste suhtes, kui kõnesolevad investeerimiskulud ja -riskid on eriti suured, võrreldes tavapäraste kulude ja riskidega, mis tekivad kahe naaberriigi põhivõrkude ühendamisel vahelduvvooluvõrkude vahelise ühendusega.

3. Lõiget 1 kohaldatakse ka olemasolevate võrkudevaheliste ühenduste võimsuse märkimisväärse suurendamise suhtes.

- 4. a) Reguleeriv asutus võib iga juhu puhul eraldi otsustada lõigetes 1 ja 2 nimetatud erandi andmise üle. Liikmesriigid võivad siiski ette näha, et reguleerivad asutused esitavad oma arvamuse liikmesriigi asjakohasele organile, kes teeb eranditaotluse kohta ametliku otsuse. Arvamus avaldatakse koos otsusega.

- b) i) Erand võib kehtida uue võrkudevahelise ühenduse või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva võrkudevahelise ühenduse kogu võimsuse või selle osa suhtes.

- ii) Erandi andmist otsustades kaalutakse iga juhu puhul eraldi, kas on vaja kehtestada erandi kestuse ja võrkudevahelisele ühendusele diskrimineerimiseta juurdepääsu tingimusi.

- iii) Alapunktides i ja ii nimetatud tingimuste üle otsustamisel võetakse eelkõige arvesse ehitatavat lisavõimsust, projekti prognoositavat tähtaega ja siseriiklikke olusid.

- c) Erandi andmisel võib asjaomane asutus heaks kiita või kehtestada võimsuse juhtimise ja jaotamise eeskirjad ja/või mehhanismid.

- d) Erandi andmise otsust, sealhulgas kõigi punktis b nimetatud tingimuste kehtestamist, põhjendatakse nõuetekohaselt ja otsus avaldatakse.

- e) Igale erandi andmise otsusele eelneb nõupidamine teiste liikmesriikide või asjaomaste reguleerivate asutustega.

5. Kompetentne asutus saadab erandi andmise otsuse teate koos otsusega seotud asjakohase teabega kohe komisjonile. Selle teabe võib komisjonile esitada kokkuvõtlikul kujul, et komisjon saaks teha põhjendatud otsuse.

Teave sisaldab eelkõige järgmist:

- üksikasjalikud põhjendused, millele reguleeriv asutus või liikmesriik erandi andmisel tugines, sealhulgas erandi vajalikkust õigustav finantsteave,
- analüüs mõju kohta, mis erandi andmine avaldab konkurentidele ja elektri siseturu tõrgeteta toimimisele,
- põhjendused seoses ajavahemikuga ja kõnealuse võrkudevahelise ühenduse koguvõimsuse osaga, mille kohta erand antakse,
- liikmesriikide või asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemus.

Komisjon võib kahe kuu jooksul pärast teate saamist nõuda, et asjaomane reguleeriv asutus või liikmesriik muudab erandi andmise otsust või tühistab selle. Kahe kuu pikkust ajavahemikku võib pikendada ühe kuu võrra, kui komisjon taotleb lisateavet.

Kui asjaomane reguleeriv asutus ega liikmesriik ei täida komisjoni nõuet nelja nädala jooksul, võetakse vastu lõplik otsus artikli 13 lõikes 3 nimetatud korras.

Komisjon tagab tundliku äriinformatsiooni konfidentsiaalsuse.

Artikkel 8

Suunised

1. Toimides artikli 13 lõikes 2 nimetatud korras, võtab komisjon artiklitega 3 ja 4 sätestatud põhimõtete kohaselt vastu ja muudab suuniseid lõigetes 2 ja 3 loetletud küsimustes, mis käsitlevad põhivõrguettevõtjate vahelist hüvitamiskorda. Komisjon tagab kõnealuseid suuniseid esmakordselt vastu võttes, et üks meetme eelnõu hõlmab vähemalt lõike 2 punktides a ja d ning lõikes 3 nimetatud küsimused.

2. Suunised sisaldavad järgmist:

- a) protseduuri üksikasjad, millega määratakse kindlaks põhivõrguettevõtjad, kes peavad artikli 3 lõikega 2 ettenähtud korras maksuma hüvitust piiriüleste elektrivõrgude eest, kaasa arvatud jaotuse eest nende siseriiklike põhivõrkude ettevõtjate, millest piiriülesed vood pärinevad, ja nende põhivõrguettevõtjate vahel, milles kõnesolevad vood lõpevad;
- b) artikli 3 lõike 3 teises lõigus ettenähtud korras rakendatava maksemenetluse üksikasjad, kaasa arvatud esimese ajavahe- miku kindlaksmääramine, mille eest tuleb hüvitust maksta;
- c) üksikasjad seoses meetoditega, mille abil tehakse nii koguse kui elektrivoo tüübi järgi kindlaks ülekantavad piiriülesed elektrivõd, mille eest tuleb maksta hüvitust artikli 3 alusel, ning nende elektrivõrgude suurus, mis on pärit üksikute liikmesriikide põhivõrkudest ja/või lõpevad üksikute liikmesriikide põhivõrkudes, artikli 3 lõikega 5 ettenähtud korras;
- d) üksikasjad seoses meetoditega, mille abil määratakse piiriüleste elektrivõrgude ülekandmisest tulenevad kulud ja tulud artikli 3 lõikega 6 ettenähtud korras;
- e) üksikasjad seoses sellega, kuidas põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitusmehhanismi raames käsitleda elektrivõoge, mis pärinevad riikidest või lõpevad riikides, mis asuvad väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda;
- f) alalisvooluvõrkude kaudu ühendatud siseriiklike võrkude osalemine artikliga 3 ettenähtud korras.

3. Suunistes määratakse ühtlasi kindlaks asjakohased eeskirjad, mille eesmärk on järk-järgult ühtlustada põhimõtteid, mille kohaselt kehtestatakse tootjate ja tarbijate (koormus) tasud vastavalt riiklikele tariifisüsteemidele, kaasa arvatud põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitusmehhanismi kajastumine riiklikes võrgutasudes ning asjakohaste ja tõhusate asukohasignaali andmine artikliga 4 kindlaksmääratud põhimõtete kohaselt.

Suunistes nähakse ette ühtlustatud asjakohaste ja tõhusate asukohasignaali andmine Euroopa tasandil.

Kõnesolev ühtlustamine ei takista liikmesriike kohaldamast mehhanisme, mis tagavad, et tarbijate (koormus) makstavad võrgutasud on kogu liikmesriigi territooriumil võrreldavad.

4. Vajaduse korral, toimides artikli 13 lõikes 2 nimetatud korras, muudab komisjon lisas sätestatud siseriiklike võrkude vaheliste

ühenduste olemasoleva edastamisvõimsuse juhtimise ja jaotamise suuniseid artiklites 5 ja 6 ettenähtud põhimõtete kohaselt, eelkõige selleks, et lisada üksikasjalikud suunised, mis hõlmavad kõiki praktikas kasutatavaid võimsuse jaotamise meetodeid, ning tagada ülekoormuse juhtimise mehhanismide areng vastavalt siseturu eesmärkidele. Vajaduse korral nähakse kõnesolevate muudatuste raames ette võrgu kasutamise ja toimimise ühised minimaalsed ohutuseeskirjad ja talitlusnormid, nagu on nimetatud artikli 5 lõikes 2.

Komisjon tagab, et suuniste vastuvõtmine ja muutmine loob käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks vajaliku minimaalse ühtlustamistaseme ega lähe nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Komisjon osutab suuniste vastuvõtmisel ja muutmisel meetmetele, mis ta on võtnud seoses vastavusega kõnesolevate suuniste eeskirjadele kolmandates riikides, mis moodustavad osa Euroopa elektrivõrkudest.

Artikkel 9

Reguleerivad asutused

Reguleerivad asutused tagavad oma toimingutes käesoleva määruse ja artikli 8 alusel vastuvõetud suuniste täitmise. Vajaduse korral teevad nad käesoleva määruse eesmärkide täitmisel koostööd omavahel ja komisjoniga.

Artikkel 10

Teabe andmine ja konfidentsiaalsus

1. Liikmesriigid ja reguleerivad asutused annavad nõude korral komisjonile kogu teabe, mis on vajalik artikli 3 lõike 4 ja artikli 8 kohaldamiseks.

Reguleerivad asutused annavad eelkõige artikli 3 lõigete 4 ja 6 kohaldamisel korrapäraselt teavet siseriiklike põhivõrguettevõtjate tegelike kulude kohta ning esitavad andmed ja kogu asjakohase teabe seoses põhivõrguettevõtjate võrkudes olevate tegelike elektrivõrgude ja võrgukuludega.

Komisjon määrab mõistliku tähtaja, mille jooksul tuleb teave esitada, võttes arvesse taotletava teabe keerukust ja kiireloomulisust.

2. Kui asjaomane liikmesriik või reguleeriv asutus ei esita kõnesolevat teavet lõike 1 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul, võib

komisjon nõuda kogu artikli 3 lõike 4 ja artikli 8 kohaldamiseks vajalikku teavet vahetult asjaomaselt ettevõtjalt.

Ettevõtjale teabenõude saatmisega samal ajal edastab komisjon nõude koopia reguleerivatele asutustele selles liikmesriigis, mille territooriumil asub ettevõtja juhatust.

3. Teabenõudes märgib komisjon nõude õigusliku aluse, teabe esitamise tähtaja, nõude eesmärgi, samuti artikli 12 lõikes 2 ettenähtud karistused ebaõige, ebatäieliku või eksitava teabe esitamise eest. Komisjon määrab mõistliku tähtaja, võttes arvesse nõutava teabe keerukust ning kiireloomulisust.

4. Nõutava teabe esitajateks on ettevõtjate omanikud või omanike esindajad ning juriidiliste isikute puhul neid seaduse või põhikirja alusel esindama volitatud isikud. Nõuetekohaselt volitatud advokaadid võivad esitada teavet oma klientide nimel. Klient jääb täielikult vastutavaks selle eest, et ei esitataks ebatäielikku, ebaõiget või eksitavat teavet.

5. Kui ettevõtja ei esita nõutud teavet komisjoni poolt määratud tähtaja jooksul või annab puudulikku teavet, nõuab komisjon teabe esitamist oma otsusega. Otsuses täpsustatakse, mis teavet nõutakse, ja määratakse kindlaks asjakohane tähtaeg, mille jooksul see tuleb esitada. Selles märgitakse artikli 12 lõikega 2 ettenähtud karistused. Otsuses teavitatakse ka õigusest anda otsus läbivaatamiseks Euroopa Ühenduste Kohtule.

Samal ajal saadab komisjon koopia oma otsusest selle liikmesriigi reguleerivatele asutustele, kelle territooriumil on isiku elukoht või ettevõtja asukoht.

6. Käesoleva määruse kohaselt kogutud teavet kasutatakse üksnes artikli 3 lõike 4 ja artikli 8 kohaldamisel.

Komisjon ei avalikusta käesoleva määruse alusel esitatud teavet, mille suhtes kohaldatakse ametisaladuse hoidmise kohustust.

Artikkel 11

Liikmesriikide õigus sätestada üksikasjalikumad meetmed

Käesolev määrus ei piira liikmesriikide õigusi säilitada või võtta meetmeid, mis sisaldavad üksikasjalikumaid tingimusi kui need, mis on sätestatud käesolevas määruses või artiklis 8 nimetatud suunistes.

*Artikkel 12***Karistused**

1. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, kehtestavad liikmesriigid eeskirjad karistuste kohta, mida rakendatakse käesoleva määruse sätete rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada nende kohaldamine. Ettenähtud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teatavad nendest sätetest komisjonile hiljemalt 1. juuliks 2004 ja annavad viivitamata teada nende edaspidistest muudatustest.

2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele trahve, mis ei ületa 1 % eelmise majandusaasta kogukäibest, kui nad tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu annavad ebaõiget, ebatäielikku või eksitavat teavet, vastates artikli 10 lõike 3 alusel esitatud nõudele, või ei esita teavet tähtja jooksul, mis on ette nähtud artikli 10 lõike 5 esimese lõigu alusel vastuvõetud otsusega.

Trahvisumma määramisel võetakse arvesse esimeses lõigus ettenähtud nõuete täitmata jätmisega seotud rikkumise raskust.

3. Lõike 1 alusel sätestatud karistused ja lõike 2 alusel tehtud otsused ei ole kriminaalõigusliku iseloomuga.

*Artikkel 13***Komitee**

1. Komisjoni abistab komitee.

2. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 5 ja 7, võttes arvesse kõnesoleva otsuse artiklis 8 sätestatut.

Otsuse 1999/468/EÜ artikli 5 lõikes 6 sätestatud tähtjaks kehtestatakse kolm kuud.

3. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7, võttes arvesse kõnealuse otsuse artiklis 8 sätestatut.

4. Komitee võtab vastu oma töökorra.

*Artikkel 14***Komisjoni ettekanded**

Komisjon kontrollib käesoleva määruse rakendamist. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt kolm aastat pärast käesoleva määruse jõustumist ettekande määruse kohaldamisel saadud kogemuste kohta. Ettekandes analüüsitakse eelkõige, kui suures ulatuses on määrusega õnnestunud tagada piiriüleses elektri kaubanduses mittediskrimineerivad ja kulusid kajastavad võrgule juurdepääsu tingimused, mis aitavad kindlustada tarbijatele valikuvõimalused hästi toimival siseturul ja energiavarustuse pikaajalise kindluse, ning kui suures ulatuses on kasutusel tõhusad asukohasignaalid. Vajaduse korral lisatakse ettekandele asjakohased ettepanekud ja/või soovitusel.

*Artikkel 15***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümnenal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. juulist 2004.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. juuni 2003

Euroopa Parlamendi nimel

president

P. COX

Nõukogu nimel

eesistuja

A. TSOCHATZOPOULOS

LISA

Siseriiklike võrkude vaheliste ühenduste olemasoleva edastamisvõimsuse juhtimist ja jaotamist käsitlevad suunised

Üldosa

1. Liikmesriikide poolt rakendatavad ülekoormuse juhtimise meetodid käsitlevad lühiajalisi ülekoormusi turuandmetel põhineval, majanduslikult tõhusal viisil ning annavad samal ajal signaale või ajendeid investeringuteks tõhusatesse võrkudesse ja elektritootmisse õigetes asukohtades.
2. Põhivõrguettevõtjad või vajaduse korral liikmesriigid sätestavad mittediskrimineerivad ja läbipaistvad standardid, milles kirjeldatakse, milliseid ülekoormuse juhtimise viise tuleks teatavates olukordades kasutada. Neid standardeid kirjeldatakse koos ohutusnormidega üldsusele kättesaadavates dokumentides.
3. Ülekoormuse juhtimise konkreetseid viise käsitlevate eeskirjade väljatöötamisel hoitakse eri tüüpi piiriüleste tehingute käsitlemise erisused võimalikult väikesed, olenemata sellest, kas tegemist on konkreetsete kahepoolsete lepingutega või pakkumistega korrastatud välisturgudel. Väikese edastamisvõimsuse viis peab olema läbipaistev. Kõik erisused tehingute käsitlemisel tuleb esile tuua, et konkurentsi mitte moonutada ega takistada.
4. Ülekoormuse juhtimissüsteemidest tulenevad signaalid on suunavad.
5. Põhivõrguettevõtjad pakuvad turule võimalikult stabiilse edastamisvõimsuse. Väikese osa võimsusest võib pakkuda turule väiksemat stabiilsust eeldavate tingimuste kohaselt, kuid turuosalistele antakse kogu aeg täpset teavet piiriüleste liinide kaudu edastamise tingimuste kohta.
6. Silmas pidades asjaolu, et Euroopa mandrivõrk on väga tihe ning võrkudevaheliste ühendusliinide kasutamine mõjutab elektrivooget vähemalt sisepiiri mõlemal poolel, tagavad siseriiklikud seaduseandjad, et ühtegi ülekoormuse juhtimise menetlust, mis märkimisväärselt mõjutab elektrivooget teistes võrkudes, ei töötata välja ühepoolset.

Pikaajalised lepingud

1. Prioriteetseid juurdepääsuõigusi ühendusvõimsusele ei anta lepingute alusel, millega rikutakse EÜ asutamislepingu artikleid 81 ja 82.
2. Olemasolevatel pikaajalistel lepingutel ei ole uuendamise korral eesõigust.

Teabe esitamine

1. Põhivõrguettevõtjad võtavad kasutusele asjakohased kooskõlastus- ja teabevahetussüsteemid, mis tagavad võrgu turvalisuse.
2. Põhivõrguettevõtjad avaldavad kõik asjakohased andmed seoses kogu piiriülese edastamisvõimsusega. Peale olemasoleva edastamisvõimsuse talviste ja suviste väärtuste avaldavad põhivõrguettevõtjad edastamisvõimsuse päevased kalkultatsioonid teatavate ajavahemike tagant enne ülekandepäeva. Turule esitatakse täpsed kalkultatsioonid vähemalt nädala kohta ning põhivõrguettevõtjad peaksid püüdma esitada ka eelteabe ühe kuu kohta. Lisatakse andmete usaldusväärsuse kirjeldus.

3. Põhivõrguettevõtjad avaldavad üldise kava kogu edastamisvõimsuse ja võrgu läbilaskevõime piiri arvutamiseks võrgu elektriliste ja füüsikaliste näitajate põhjal. Kava kiidavad heaks asjaomaste liikmesriikide seadusandjad. Ohutus-, talitus- ja planeerimismid on lahutamatu osa teabest, mis põhivõrguettevõtjad avaldavad üldsusele kättesaadavates dokumentides.

Ülekoormuse juhtimismeetodite põhimõtted

1. Võrgu ülekoormusega seotud küsimuste lahendamisel eelistatakse muid kui tehingul põhinevaid meetodeid, st meetodeid, mille puhul ei tehta valikut üksikute turuosaliste lepingute vahel.
2. Põhivõrguettevõtjad võivad ühiselt teha piiriüleseid kooskõlastatud edastamisi või vahetuskaupa. Põhivõrguettevõtjate vahetuskaubanduse ja edasisaatmiskulude tase peab siiski olema efektiivne.
3. Asutakse otsekohe uurima, kas ülekoormuse juhtimisel oleks võimalik rakendada kestvamat lähenemisviisi, mis tugineb "püsiva" ülekoormuse puhul turu osadeks jaotamise või muude turumehhanismide ning ajutiste ülekoormuste lahendamisel kasutatava vahetuskaubanduse kombineerimisele.

Otseseid enampakkumisi käsitlevad suunised

1. Enampakkumissüsteem peab olema kavandatud nii, et kogu olemasolev võimsus pakutakse turule. Seda saab teha ühendatud enampakkumise abil, mille puhul võimsused pakutakse välja eri pikkusega ajavahemikeks ja eri karakteristikute (näiteks kõnealuse olemasoleva võimsuse eeldatav talituskindlus).
2. Kogu ühendusvõimsus pakutakse välja järjestikuste enampakkumistena, mis võiksid vastavalt asjaomase turu vajadustele toimuda näiteks igal aastal, kuul, nädalal, iga päev või mitu korda päevas. Igal kõnealusel enampakkumisel eraldatakse olemasoleva edastamisvõimsuse ettenähtud osa ning sellele lisaks mis tahes allesjäänud võimsus, mis jäi eelmisel enampakkumisel eraldamata.
3. Otsese enampakkumise kord valmistatakse ette siseriikliku reguleeriva asutuse ja asjaomaste põhivõrguettevõtjate tihedas koostöös ning kavandatakse nii, et pakkujad asjaomastes riikides saaksid osaleda ka iga korrastatud turu (nt elektribörs) igapäevastes toimingutes.
4. Ülekoormusega ühendusliinides mõlemas suunas kulgevad elektrivood tuleb põhimõtteliselt tasakaalustada, et maksimeerida ülekandevõimsust ülekoormuse suunas. Elektrivoogude tasakaalustamisel tuleb täita elektrisüsteemi talitlusega seotud ohutusnõudeid.
5. Võimalikult suurte võimsuste pakkumiseks turule jäetakse elektrivoogude tasakaalustamisega seotud finantsriskid nende lepinguosaliste kanda, kes on riski põhjustanud.
6. Iga kasutusele võetud enampakkumismenetlusega on võimalik turuosalistele saata suunavaid hinnasignaale. Ülekanne valitsevale elektrivoole vastassuunas vähendab ülekoormust ning annab täiendava ülekandevõimsuse ülekoormusega ühendusliinil.
7. Vältimaks ohtu tekitada või suurendada probleeme seoses turuosalis(t)e turgu valitseva seisundiga, kaalub kompetentne reguleeriv asutus iga enampakkumismehhanismi kavandamisel tõsiselt võimalust asetada ülemmäär võimsuse määrale, mida iga enampakkumises osalev üksik turuosaline tohib osta/omada/kasutada.
8. Soodustamaks likviidsete elektriturgude loomist, on enampakkumisel ostetud võimsus vabalt kaubeldav, kuni põhivõrguettevõtjatele teatatakse, et ostetud võimsust hakatakse kasutama.